

Haken en ogen aan de duurzame ontwikkelingen

'Er wordt bijna geen beleid dat is

Zorgt duurzaamheid voor een nieuwe economische orde? Als het aan de 8 deelnemers van het tafelgesprek ligt wel. Zonder uitzondering zetten zij allemaal in op duurzame energie of zijn ze daarbij betrokken. Duurzaam ondernemen, in bredere zin, is dan ook allang geen hype meer, maar de realiteit van alledag. Maar, zo waarschuwen de deelnemers, Nederland heeft wel een achterstand ten opzichte van landen als Duitsland en Oostenrijk. Willen we de duurzame boot niet missen, dan moet vooral de overheid beleid voor de langere termijn gaan maken, want daar ontbrak het in de afgelopen jaren aan, met alle gevolgen van dien.

gemaakt, het probleem'

De grondstoffen worden schaars, we ontkomen niet aan duurzaam ondernemen", zegt **Ivo Schoemaker van Fudura**, een bedrijf dat zich onder andere bezig houdt met warmte-, gas- en biogasactiviteiten en zich profileert in het ontwikkelen en aanleggen van duurzame netwerken.

Ook **Rudy Daniëls van Daniels Smart Energy** is van mening dat duurzaam ondernemen actueler is dan ooit. "Met name de inzet van duurzame energie is niet te stoppen. Wanneer de inzet van duurzame energiebronnen goedkoper wordt dan de huidige energieprijzen, kan het snel gaan." Daniels Smart Energy is een adviesbureau dat zich richt op het gebruik van duurzame energie installaties die rendabel zijn voor het MKB."

Arjan van Hooft is senior account manager bij Attero, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het terugwinnen van grondstoffen en het produceren van duurzame energie uit huishoudelijk afval. Attero is bijvoorbeeld de grootste groen gas producent van Nederland. Ook produceert het bedrijf groene stroom. Van Hooft vindt dat de ontwikkelingen in de duurzame energie snel gaan. "We moeten nu de ondernemers overtuigen van alle mogelijkheden die er zijn. We zien dat de animo stijgt om gebruik te maken van bijvoorbeeld elektrische auto's of groen gas, maar er is ook nog koudwatervrees en dat is echt niet meer nodig."

Rijk

Thom de Ruiter is van Convert Climate & Energy, een bedrijf dat actief is in de opwekking van duurzame elektriciteit en daarnaast het afvalwater van bedrijven in de eerste lijn zuivert, waardoor waterschapslasten fors naar beneden gaan. Hij is net terug van een zakenreis naar Ethiopië. "Wanneer je ziet hoe mensen daar leven en dan nadenkt over de situatie in ons land, dan trek ik maar één conclusie: we zijn zo rijk in Nederland, dat ik niet snap waarom we vooral alleen nog over duurzame energie

Arjan van Hooft

Edwin Dirkse

Gerrit van Werven

spreken en er te weinig mee doen. De inzet van duurzame energiebronnen zou vanzelfsprekend moeten zijn.” **Hans Koenders van Dorhout Advocaten**, gefocust op de energiebranche, waarbij te denken valt aan contractenrecht, vergunningverlening, enzovoort, komt regelmatig in Duitsland en constateert dat men daar anders tegen duurzame energie aankijkt. “De Duitse overheid maakt veel bewuster keuzes en handelt daarnaar, terwijl we in ons land vooral over duurzame energie praten.”

Als voorbeeld noemt Ivo Schoemaker het besluit van de provincie Noord-Holland om de aanleg van nieuwe windparken in de provincie te verbieden. “Dat is toch onvoorstelbaar.”

“Een gebrek aan een lange termijn visie”, voegt **Erwin Dirkse van DMT** er aan, een bedrijf dat zich bezig houdt met gas- en waterzuivering. “Het gas, met name biogas, ontzwellen we voor het gebruik van stroomopwekking en opwaardering voor het gebruik als aardgas. Niet alleen in Nederland, maar in toenemende mate ook in het buitenland. “De Nederlandse overheid heeft geen eensluidend beleid op het gebied van duurzame energie. Men is zoekende en dan krijg je willekeur, wat voor ondernemers heel vervelend is. Het is niet voor niets dat wij voor het grootste gedeelte actief zijn buiten onze landsgrenzen. In het buitenland vind je een duidelijk kader en financiers voor projecten. De houding ten opzichte van duurzaamheid is daar veel positiever.

Hier praten we vooral over hoe geweldig we het wel niet doen, maar ondertussen laten we heel veel liggen. Terwijl de kennis er wel is. De windenergie kwam uit Nederland, maar is door de overheid

de nek omgedraaid. Andere landen zijn daar structureel mee bezig en maken beleid voor de langere termijn, daardoor hebben ze nu een voorsprong.”

Toegevoegde waarde

Hans Koenders van Dorhout Advocaten constateert dat de wet- en regelgeving in ons land niet goed op elkaar is afgestemd, waardoor de effectieve stimulering van duurzame energie maar niet echt van de grond kan komen.

Dat vindt ook **Gerrit van Werven van Energy Valley**, de organisatie die Noord-Nederland als energie regio, zowel fossiel als duurzaam, op de kaart wil zetten en gezien alle positieve ontwikkelingen daar goed in slaagt. “Er is veel geld beschikbaar voor duurzame energie via de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE), maar in de praktijk worden daarmee vooral goedkope initiatieven gesubsidieerd, die zelden tot nooit leiden tot toegevoegde waarde voor de maatschappij. Het Nederlandse systeem is derhalve niet goed en dat geeft instabiliteit en geen continuïteit. Gevolg, de banken zijn terughoudend en vele op het oog prima initiatieven komen daardoor niet van de grond. Men zou in ons land veel meer moeten kijken naar de innovatie en de maatschappelijke relevantie van de plannen. In Duitsland en Engeland doet men dat wel en dat heeft al vele tienduizenden banen in deze branche opgeleverd.”

“We willen”, gaat Van Werven verder, “daarom naar een nationaal transitieakkoord, waarbij de beschikbare middelen worden ingezet in sectoren en initiatieven die leiden tot innovatie

en werkgelegenheid. Gelukkig raken steeds meer politieke partijen daar van overtuigd.”

Als één organisatie kennis heeft gemaakt met de willekeur van het Nederlandse beleid, is het wel het **Biogas Centrum Groningen**, waar **Hans Banning** de scepter zwaait. “Wij zitten in een markt waarin je voorop loopt en je dus extra risico's loopt. Zo hebben wij een aantal jaren geleden volop ingezet op de productie van biogas via vergistinginstallaties. Maar omdat de prijs van maïs, dat daarvoor gebruikt wordt, in vier jaar tijd peperduur is geworden, dreigen vele initiatieven nu om te vallen.”

“Beseft de overheid wel dat projecten die geen doorgang vinden of omvallen, ook geen bijdrage meer kunnen leveren aan de transitie naar duurzame energie”, zo vraagt Thom de Ruiter zich hardop af. Volgens Gerrit van Werven leidt dat niet tot een substantiële afname, omdat dankzij andere initiatieven het percentage gelijk blijft of zelfs groeit. “Maar er gaat wel veel kennis en kunde door verloren.”

Subsidies

De kritiek op de overheid is er, maar zo vinden de 8 sprekers, het is diezelfde overheid die toch het voortouw moet nemen, wanneer het gaat om de ontwikkeling van duurzame energiebronnen. Volgens Rudy Daniëls is de stroperigheid echter troef. “Wij willen in de Noordoostpolder een zonne-energie project opzetten, je wilt niet weten hoeveel moeite het kost om dat van de grond te krijgen. Dat gaat in het buitenland een stuk gemakkelijker.” Ook Hans Banning kan daarover meepraten.

Hans Banning

Hans Koenders

Ivo Schoemaker

"Wij zijn bezig geweest met een groot vergistingproject, waarbij we gebruik moesten maken van subsidies. In fase 1 werden we ingeloot en konden we verder. Echter, voor fase 2 werden we uitgeloot. Kortom, het is een loterij, waar op een gegeven moment toch niemand nog in durft te stappen?"

Ondernemers

"Er wordt geen beleid gemaakt, dat is het probleem", geeft Erwin Dirkse aan, "maar uiteindelijk moet het ook wel bij de ondernemers vandaan komen, we kunnen de overheid niet overal de schuld van geven." "Wij kunnen overal binnen komen met Energy Valley", voegt Gerrit van Werven er aan toe. "De vraag is alleen of we invloed kunnen uitoefenen op de regelgeving. Wij pleiten in elk geval voor een stabiel beleid, voor de langere termijn. En zo links en rechts zien we daarin beweging komen, met name wanneer we politici kunnen overtuigen van het feit dat duurzame initiatieven ook daadwerkelijk iets voor de economie en de maatschappij kunnen opleveren."

"Andere landen nemen beslissingen en staan daar jaren later nog achter", zegt Hans Banning. "Zo heeft de Franse overheid ooit voor kerncentrales gekozen. Daarmee liepen ze een risico, maar dat accepteren ze. Nederland doet dat niet. Hier hebben we bijna om de twee jaar een nieuw Kabinet, dat telkens weer met andere regels en voorwaarden komt. En vooral geen keuzes durft te maken." Bij Attero gaan de ontwikkelingen dankzij of ondanks de overheid gewoon door. "We zijn een innovatieve organisatie", geeft Arjan van Hooft aan. "Als wij ergens kansen

zien, stappen we er in. Zo produceren we al jarenlang gas uit afval en het is ook interessant om gas te vergroenen, omdat daar een grote markt voor komt. Een nieuwe ontwikkeling is het machinaal scheiden van kunststof verpakkingen uit huisvuil. Wij geloven sterk in dat concept. Het maximaal terugwinnen van schaarse grondstoffen staat daarbij voorop. Wat je namelijk ziet is dat grondstoffen steeds schaarser worden. Zo zijn we met heel veel verschillende ontwikkelingen bezig, zoals het maken van bioplastics uit gft-afval. En deze innovaties zijn nog lang niet ten einde."

Onvoorstelbaar veel kansen

"Duurzame energie", zo voorspelt Gerrit van Werven, "wordt een gigantische markt." Je zou zeggen dat ondernemers daar op inspelen, maar de aanwezigen hebben de indruk dat dit nog in te geringe mate gebeurt. "Er is nu sprake van bewustwording", denkt Erwin Dirkse. "Een transitie kost tijd, maar kan wel versneld worden. We maken nu kleine stapjes, maar de ontwikkeling gaat wel door." Hans Banning vindt dat het allemaal maar moeizaam gaat. "En dat is jammer, want de kennis is er wel, maar we doen daar te weinig mee."

Gerrit van Werven is optimistischer. "In de komende vijf jaar wordt er alleen al in Noord-Nederland voor 25 miljard euro geïnvesteerd in energie. Er liggen daarom onvoorstelbaar veel kansen voor allerlei ondernemers. Maar bedrijven, ondernemers, moeten het nu wel gaan oppakken, ondanks de risico's die er zijn. En dat snap ik ook. Maar men zou wat mij betreft wel wat gretiger mogen zijn, want dat er kansen liggen, staat onomstotelijk vast."

Rudi Daniels

Ton de Ruiter

